

Drenthe

Toelichting: de standpunten van de partijen zijn gebaseerd op de provinciale verkiezingsprogramma's, het Kieskompas en een enquête van Milieudefensie over megastallen.

Stelling 1: De provincie roept de industriële veehouderij een halt toe

Achtergrond

De industriële veehouderij is slecht voor dier, mens en milieu. Varkens zitten hun hele leven op kale vloeren, kippen zitten opeengepakt, koeien blijven het hele jaar op stal, eenden zitten in schuren zonder zwemwater, konijnen zijn opgesloten in kleine draadgazen kooitjes: in de industriële veehouderij hebben dieren geen gelegenheid hun natuurlijk gedrag te vertonen. Bovendien zijn de dieren vaak zo doorgefokt dat hun lichaam zélf grote welzijnsproblemen veroorzaakt: kippen groeien zo snel dat zij door hun poten zakken en hartproblemen krijgen, varkens worden zo zwaar dat ze moeilijk kunnen lopen, koeien geven zoveel melk dat ze vatbaar zijn voor uierontsteking. Et cetera.

Maar de vee-industrie is niet alleen slecht voor dieren. Om duizenden dieren op een klein oppervlak te kunnen houden, wordt antibioticum gebruikt om uitbraak van ziekten te voorkomen. En dat antibioticumgebruik leidt tot resistentie. Onlangs werd onderzoek openbaar waaruit blijkt dat kippen in toenemende mate resistent raken tegen Ceftiotur. Mensen die de kippen eten, zouden daardoor ook resistent kunnen worden voor antibiotica. Dat kan wanneer zogeheten ESBL-vormende bacteriën worden overgedragen. Die bacteriën maken enzymen die de werking van antibiotica tegengaan. Ook is de veeteelt een belangrijke factor in de verspreiding van besmettelijke ziekten (SARS, vogelgriep, Q-koorts et cetera).

En dat is nog niet alles. Wereldwijd is de veehouderij verantwoordelijk voor 18% van de broeikasgassen. 59% van al het ijsvrije land wordt gebruikt voor veeproductie – om dieren te laten grazen of om veevoer op te verbouwen. Jaarlijks verdwijnt er een bos ter grootte van Portugal ten behoeve van de veeteelt. Om 1 kg kip te produceren is 3.900 liter water nodig. Gemiddeld kost het twee keer zoveel energie om dierlijke eiwitten te produceren dan plantaardige eiwitten. De veeteelt is verder een belangrijke factor in erosie, bodem- en watervervuiling. Het milieucentrum van de Vrije Universiteit berekende in 2010 dat alleen al de milieukosten van de Nederlandse varkenshouderij jaarlijks minimaal 1,3 miljard euro bedragen – kosten die voor rekening komen van de belastingbetaler.

Standpunt WSPA

Dieren in de veehouderij verdienen de ruimte en omgeving die hen in staat stelt hun natuurlijk gedrag te ontplooiën. Wij pleiten voor een duurzame landbouw: milieuvriendelijk en met respect voor dierenwelzijn en andere sociale waarden. In plaats van een industriële, door multinationals beheerste wijze van voedselproductie (en de daarmee samenhangende consumptie), moeten we toe naar een landbouw op gematigder schaal, primair gebaseerd op lokale toelevering en markten en daarmee bijdragend aan meer zelfvoorzienendheid, autonomie en voedselzekerheid.

In het programma heeft het CDA geen aandacht voor dierenwelzijn. Ook over het verder terugdringen van de industriële veehouderij zwijgt het verkiezingsprogramma. De partij is het niet eens met de stelling dat in Drenthe het aantal intensieve veehouderijen moet worden teruggebracht. In het programma staat: 'De sector zal ook in de toekomst over voldoende ontwikkelingsruimte moeten kunnen beschikken. Het platteland mag niet op slot. Daarom vraagt het Drentse platteland met daarin moderne veehouderij- en akkerbouwbedrijven om een stimulerend provinciaal beleid.'

ChristenUnie

De partij is het niet eens met de stelling dat in Drenthe het aantal intensieve veehouderijen moet worden teruggebracht. In het programma staat: 'De schaalvergroting in de landbouw is een autonome economische ontwikkeling. De eisen die door de overheid aan bedrijven gesteld worden op het gebied van milieu en dierenwelzijn maken het noodzakelijk dat de bestaande agrarische bedrijven moeten kunnen groeien. In het omgevingsbeleid wordt die groei beperkt door de maximale grootte van het bouwblok. De ChristenUnie is er voorstander van om deze beperking op te heffen indien het boerenbedrijf landschappelijk wordt 'aangekleed' door er een forse singel omheen aan te leggen van bijvoorbeeld minimaal 20 meter breed met zowel hoog opgaande bomen als dichte onderbegroeiing.'

D66

In het programma heeft D66 geen aandacht voor dierenwelzijn. Wel staat er te lezen: 'De landbouw en natuurontwikkeling in Drenthe zijn en blijven evenwichtig met elkaar verbonden. Een goede natuurontwikkeling is gebaat bij een goed beheerde landbouw en omgekeerd. Grote z.g "megastallen" zijn ongewenst.'

GroenLinks

In het programma stelt GroenLinks: 'Agrarische bedrijven krijgen een samenbindende functie op het platteland. Ze worden nieuwe buurtwinkel of bezorgdienst van lokale producten, ze zijn betaald natuurbeheerder, zorgboerderij of kampeerboerderij, ze werken in samenspraak met hun omgeving. Nieuwe intensieve (pluim-)veehouderijen of megastallen komen er niet, ook geen uitbreidingen.'

Onafhankelijke Partij Drenthe

De partij is het niet eens met de stelling dat in Drenthe het aantal intensieve veehouderijen moet worden teruggebracht. In het programma staat: 'De OPD wil zich blijven inzetten voor een stimuleringsbeleid tot behoud en versterking van de landbouwsector. Er moeten mogelijkheden zijn voor boeren die hier al generaties lang hun brood verdienen en hun kinderen moeten hiertoe ook de mogelijkheid hebben. Echter bij de ontwikkeling van de intensieve veehouderij zal de vinger aan de pols gehouden moeten worden in de vorm van strikte randvoorwaarden.'

PvdA

In het programma heeft de PvdA amper aandacht voor dierenwelzijn. De partij reageert neutraal op de stelling dat in Drenthe het aantal intensieve veehouderijen moet worden teruggebracht. In het

programma staat: 'Schaalvergroting op het gebied van de (intensieve) veehouderij alleen toestaan als deze tegemoet komt aan eisen van duurzaamheid, biologische bedrijfsvoering, innovatie en uit een oogpunt van het bevorderen van het dierenwelzijn. Een goede landschappelijke inpassing is daarbij een must.'

PVV

De PVV acht het van groot belang dat een belangrijk deel van onze voedselvoorziening ook in ons land wordt geproduceerd. Zoals de partij in het programma stelt: 'Met aandacht voor het welzijn van mens en dier. De beste oplossingen voor de problemen komen uit de sector zelf en niet van de bureaucraten in Brussel. Het is namelijk verkeerd om een boer puur als een ondernemer te beschouwen. De economie is slechts één van de factoren waar door het boerenbedrijf zich laat beïnvloeden. Geld verdienen is belangrijk maar ook de omgang met land en dieren. De boeren in Overijssel zijn echte professionals die al generaties lang zorgen voor een veilige voedselvoorziening. Wij hebben dus veel aan deze boeren te danken. Ook daarom is de PVV voor kleinschaligheid van het boerenleven (familie bedrijven). De kleine en middelgrote agrariër kan op ons rekenen. De megastallen zijn ongewenst.'

SGP

In het programma heeft de SGP geen aandacht voor dierenwelzijn. De partij is het niet eens met de stelling dat in Drenthe het aantal intensieve veehouderijen af moet nemen.

Solidara

De partij schenkt veel aandacht in het programma aan dierenwelzijn. Onder meer zijn er de volgende punten in opgenomen:

- Vestiging van megastallen in Drenthe wordt verboden.
- Diervriendelijke(r) veehouderij (biologische en tussensegment) stimuleren, samen met veehouderij werken aan een vergoedingssysteem voor verbetering van het dierenwelzijn.
- De dierenwelzijnnormen worden scherper. Bij de ecologische hoofdstructuur willen we verbindingzones tussen natuurgebieden en faunapassages aanbrengen ter bevordering van het welzijn van dieren.
- Transport van levende dieren in Drenthe wordt zoveel mogelijk beperkt.

SP

In het programma schrijft de SP: 'De Provincie zet in op het bevorderen van de biologische landbouw. Wij zijn niet voor doorgesloten industrialisatie van de landbouw met eindeloze schaalvergroting en excessen als megastallen. De bio-industrie dringen we terug. Drenthe wordt een provincie met diervriendelijke veehouderij.'

VVD

In het programma heeft de VVD amper aandacht voor dierenwelzijn. De partij is het niet eens met de stelling dat in Drenthe het aantal intensieve veehouderijen moet worden teruggedrongen. In het

programma stelt de VVD: 'Agrarische bedrijven dienen voldoende ruimte en groeimogelijkheden te hebben, evenals bedrijven die in de breedte willen groeien met activiteiten in de zorg, de recreatie of het landschapsbeheer (...) Eisen aan landbouwstallen dienen te worden beperkt tot landschap-pelijke inpassing en de milieueffecten. De Provincie dient zich niet te bemoeien met de keuze van het type stal.'

50Plus

Dieren en dierenwelzijn behoren niet tot de speerpunten van deze partij. De partij is het eens met de stelling dat in Drenthe het aantal intensieve veehouderijen moet worden teruggedrongen.

Stelling 2: De provincie maakt zich sterk voor natuurgebieden

Achtergrond

Van de natuur in Nederland is veel verloren gegaan – en wat er nog is, is vaak versnipperd. Dieren (en planten) kunnen daardoor maar moeilijk overleven: zij zitten vaak gevangen op 'eilandjes' natuur. Door gebieden te vergroten en vooral met elkaar te verbinden kan dit worden voorkomen. Op die manier ontstaat een groot netwerk van natuur waardoor de leefgebieden van dieren enorm uitbreiden. Het plan hiervoor heet 'Ecologische Hoofdstructuur' (EHS). Het huidige kabinet heeft echter een streep door de uitgaven voor de EHS gehaald. Nu komt het op de provincies aan of de natuurdoelstellingen toch nog gehaald kunnen worden.

Standpunt WSPA

De afspraken voor de Ecologische Hoofdstructuur moeten worden nagekomen. Voor de in het wild levende dieren in Nederland is dit van vitaal belang. Er is voor hen al zo weinig ruimte.

CDA

In het programma stelt het CDA: 'Het beleid spitst zich toe op de realisering van een bijzondere natuurkwaliteit in de Natura 2000- gebieden en in gebieden die als Ecologische Hoofdstructuur (EHS) zijn aangewezen. Voor de aanleg van robuuste verbindingzones is de planning van het Rijk richtinggevend. De EHS is van belang voor de versterking van natuur en landschap, recreatie, waterberging, bestrijding van verdroging en een aantrekkelijke woonomgeving. Bij het bepalen van de (bijgestelde) grenzen van de EHS en de robuuste verbindingzones wordt rekening gehouden met ecologische en economische overwegingen. In samenhang met het water- en milieubeleid wordt een bijbehorende omgevingskwaliteit nagestreefd (... ..) Wij gaan door middel van grondverwerving, inrichting en beheer werken aan de realisering van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) waarbij de komende jaren het accent wordt gelegd bij de inrichting van reeds verworven landbouwgronden.'

ChristenUnie

In het programma schrijft de CU: 'De ChristenUnie vindt de totstandkoming van de Ecologische Hoofdstructuur belangrijk en ziet die daarom als een belangrijke leidraad bij het nemen van ruimtelijke beslissingen. Open landschappen moeten (ook aan de randen) open blijven. Verrommeling en versnippering moeten worden tegengegaan. Bedrijventerreinen, agrarische bebouwing en andere gebouwen moeten zoveel mogelijk met kwalitatief goede en streekeigen beplanting landschappelijk worden ingepast.' Over de Ecologische Hoofdstructuur merkt de partij verder op: 'We hebben hierin al veel geïnvesteerd. We blijven het rijk aanspreken op gemaakte afspraken. Omdat we minder te besteden hebben zullen we het wel meer in de tijd moeten spreiden.'

D66

In het programma schrijft D66: 'D66 wil het onderscheid tussen permanent en recreatief wonen opheffen behalve in de zogenaamde Ecologische Hoofdstructuur.'

GroenLinks

In het programma schrijft GL: De regering betaalt niet meer voor natuur, maar Drenthe kiest vóór natuur. Er is hier veel waardevolle en bijzondere natuur. Natuur is ook ons werkkapitaal: economisch en sociaal. Daarom wordt voortvarend doorgewerkt aan grondverwerving voor een robuuste ecologische hoofdstructuur.'

Onafhankelijke Partij Drenthe

In het programma schrijft de OPD: 'Voor de instandhouding, het beheer en de ontwikkeling van onze natuurparken moeten de benodigde financiën en subsidies aangetrokken worden. De plannen in verband met de Ecologische Hoofdstructuur kunnen een goede aanzet zijn om ook in de toekomst in Drenthe natuurwaarden te ontwikkelen; echter dit mag niet ten koste gaan van de landbouw.'

PvdA

De partij is het eens met de stelling dat de EHS moet doorgaan, ook als de provincie dat moet betalen. De partij stelt: 'Sinds 1990 wordt aan het tot stand brengen van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gewerkt. Daarbij worden natuurgebieden met elkaar verbonden tot één groot netwerk. Het rechtse kabinet bezuinigt drastisch op de ontwikkeling van landschap en natuur. Wij vinden dat we moeten doorgaan met het verbeteren van ons landschap en de kwaliteit van de natuur.'

PVV

De partij is het niet eens met de stelling dat de EHS moet doorgaan, zeker niet als de provincie dat moet betalen.

SGP

De SGP verklaart: 'De realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur loopt vertraging op. De SGP kiest niet voor een dure versnelling, maar voor het bijstellen van ambities en temporiseren. Beleidsdoelen voor biodiversiteit, recreatie en landschap moeten zoveel mogelijk in dezelfde gebieden gerealiseerd worden, zodat op een kleinere oppervlakte meer bereikt kan worden.'

Solidara

De partij is het zeer eens met de stelling dat de EHS moet doorgaan, ook als de provincie dat moet betalen. 'Bij de ecologische hoofdstructuur willen we verbindingzones tussen natuurgebieden en faunapassages aanbrengen ter bevordering van het welzijn van dieren.'

SP

De SP verklaart: 'Het aansluiten van natuurgebieden, de ecologische hoofdstructuur, is voor de natuur van groot belang om dier en plantensoorten een kans te geven. Dat is een zaak van lange adem. Boeren moeten uitgekocht worden of verhuizen, het waterpeil aangepast, terreinen in beheer. Als het rijk het af laat afweten moet de provincie zorgen dat het proces desondanks door blijft gaan.'

VVD

De VVD is het oneens met de stelling dat de EHS moet doorgaan, ook als de provincie dat moet betalen. In het programma schrijft de partij: 'De Provincie moet stimuleren, dat het beleid op het gebied van de Ecologische Hoofd Structuur zich concentreert op grote, robuuste gebieden. Al aangekochte gebieden dienen eerst ingericht te worden. Alvorens over te gaan tot de aankop van nieuwe gebieden.'

50Plus

De Ecologische Hoofdstructuur is geen speerpunt van 50Plus.